

De internationale top van EY onderzoekt een opsplitsing van de audit- en adviespraktijken. Dat gebeurde in de accountantssector al eerder, na het debacle rondom de Amerikaanse energiereus Enron. Vervolgens bouwden de grote kantoren hun adviespraktijk weer op. Gaat de concurrentie het voorbeeld van EY volgen?

TEKST MARC SCHWEPPE BEELD ANP

Is de som der delen meer dan het geheel?

Eind mei meldt de *Financial Times*, op basis van meerdere bronnen, het nieuws als eerste: EY onderzoekt een mogelijke wereldwijde splitsing van de audit- en adviesdiensten. De FT noemt het plan “een dappere poging om te ontsnappen aan belangenconflicten die de sector achtervolgen en die regelgevende maatregelen van het VK naar de VS hebben gebracht”. EY houdt tegenover de Britse zakenkrant de kaarten tegen de borst en stelt dat de organisatie regelmatig aan “scenarioplanning” doet en de eigen activiteiten beoordeelt op “optimale strategie, structuur en footprint”.

Meteen na die eerste berichtgeving komt een discussie op gang, waarbij ook wordt gekeken naar het verleden. Het is immers niet voor het eerst dat een splitsing tussen accountants- en adviespraktijken aan de orde is. Geruchtmakende boekhoudschandalen begin deze eeuw, met Enron als bekendste voorbeeld, lieten zien dat de onafhankelijkheid van controlerend accountants onder druk komt te staan als kantoren bij controleklanten ook fiscale adviezen geven, consultancydiensten aanbieden en fusies en overnames begeleiden. Termen als *one stop-shopping* en *full service concept* zijn in de jaren ervoor gemeengoed geworden.

Door de boekhoudschandalen wordt duidelijk dat de combinatie van controle- en adviesdiensten niet bevordelijk is voor de maatschappelijke rol van de accountant. De wetgever kiest als reactie niet voor verplichte splitsing van accountants- en adviespraktijken, maar er komt wel een verbod op de samenloop van controle- en bepaalde adviesdiensten bij (grote) opdrachtgevers. Ondertussen stoten

diverse accountantsorganisaties een deel van hun consultancydiensten af. Zo verkoopt EY een deel ervan aan Capgemini, neemt IBM de adviespraktijk van PwC over en vinden consultants van KPMG onderdak bij Atos Origin. In het kielzog van het Enronschandaal valt de accountantspraktijk van Arthur Andersen wereldwijd uiteen, maar de consultancytak gaat dan al zijn eigen weg als Accenture.

Het schuurt soms

Maar in de jaren erna bouwen de grote accountantskantoren geleidelijk weer aan nieuwe adviespraktijken, die een steeds groter aandeel in de omzet van de organisaties verwerven. En het schuurt soms. Zo moet Deloitte zich terugtrekken als nieuwe controlerend accountant van techbedrijf ASML, omdat een nog lopende adviesopdracht in de weg zit. “Controle-opdrachten leveren veel beperkingen op, mede voor het uitvoeren van andere diensten. Bovendien is er weinig eer aan te behalen, bestaat er een risico op claims en aansprakelijkstelling, levert het kritiek en weinig rendement op”, aldus hoogleraar Marcel Pheijffer in zijn column in het FD. Hij verwijst naar een nieuwe blauwdruk voor het accountantsberoep, die hij op verzoek van de zakenkrant schreef in 2011. “Mijn stelling toentertijd: Het eerste grote kantoor dat deze markt durft te verlaten zal spekkoper zijn. Geen last meer van onafhankelijkheidsregels.”

Die stelling lijkt bij de aankondiging van EY uit te komen. Meer en meer wordt uit de berichtgeving duidelijk dat de adviespraktijk de motor is achter plannen om de praktijken te splitsen. De Amerikaanse *Wall Street Journal* meldt eind juni dat een beursnotering van de afgesplitste adviestak

‘EY kiest zelf voor splitsing en positioneert zich als first mover in de verwachting dat anderen zullen volgen.’

onderdeel is van die plannen. Het aantrekken van miljarden krediet door de consultancypraktijk moet de partners van de auditpraktijk compenseren voor gemiste opbrengsten uit de beursgang van de consultancytak. Hoogleraar Jan Bouwens spreekt in een column op Accountant.nl van verkoop van de adviespraktijk als een ‘businessmodel’. In zijn optiek is de combinatie van het aanbieden van controle- en advies echter niet noodzakelijkerwijs nadelig voor de kwaliteit van accountantscontroles. Dat blijkt uit eerder internationaal onderzoek, aldus Bouwens. “Het is belangrijk dat kantoren die advies en controles combineren een breder scala aan vaardigheden ontwikkelen, die de gehele organisatie helpen om betere diensten te leveren. Dat de kennis in het bedrijf aanwezig is, helpt de accountant om zwakke en sterke punten te zien.”

Verplicht corvee

Ook anderen mengen zich in de discussie. Communicatieadviseur Jan-Willem Wits noemt splitsing een “logische laatste stap, die met het scheiden van controle en advies is begonnen”. Hoogleraar Peter Diekman stelt dat als accountants de onafhankelijkheidsregels volgen, een scheiding tussen accountants en consultants niet nodig is. VEB-directeur Gerben Everts stelt in een column in *de Telegraaf* dat EY de audit ziet als “verplicht corvee” en juist door wil groeien in andere vormen van dienstverlening. “Daarvoor moet ze af van knellende regelgeving die de combinatie van advies en controle op het niveau van de gecontroleerde beperkt.”

Eind juli geeft EY Global-ceo Carmine Di Sibio in een interview met de *Financial Times* aan dat splitsing van de audit- en adviespraktijken de consultancytak zo’n tien miljard dollar extra omzet kan opleveren. Met name samenwerkingsverbanden met techbedrijven als Google, Amazon en Oracle zijn volgens de EY-topman de sleutel voor stevige adviescontracten.

Kantelpunt

“De plannen van EY vormen hoe dan ook een kantelpunt”, stelt Marcel Pheijffer begin augustus in een nieuwe FD-column. Want de huidige discussie komt niet voort vanuit politiek of pers, maar uit interne motieven en gevoed vanuit de adviesstak. “EY kiest zelf voor splitsing en positioneert zich als *first mover* in de verwachting dat anderen zullen volgen.”

Of dat ook zal gebeuren is de vraag. Andere grote kantoren benadrukken vooralsnog de meerwaarde van de multidisciplinaire organisatie. De voordelen wegen op tegen zorgen over mogelijke belangenconflicten, aldus PwC's global ceo Bob Moritz in de *Financial Times*. Ook SEO Economisch Onderzoek, dat de voor- en nadelen van het audit-only model onderzocht, ziet duidelijke nadelen aan structurele splitsing van audit en advies.

Terwijl EY internationaal worstelt met de praktische uitwerking van de plannen, adviseert NBA-voorzitter Kris Douma de internationale top van EY om dat SEO-onderzoek erbij te nemen, voordat dit najaar een besluit valt over de splitsing. “Immers, beter ten halve gekeerd, dan ten hele gedwaald”, zo stelt hij elders in dit blad. Het geheel is misschien toch meer dan de som der delen. ←